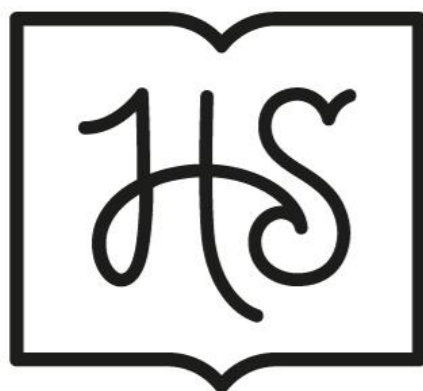

HISTORIA SCHOLASTICA

2/2016

Ročník / Volume 2

Praha / Prague 2016

Historia scholastica

Č. / No. 2/2016

Roč. / Vol. 2

Redakční rada / Editorial Board

Vedoucí redaktor / Editor-in-chief: doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D. (Technická univerzita v Liberci)

Zástupce vedoucího redaktora / Deputy Editor: PhDr. Markéta Pánková (Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Praze)

Prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc. (Univerzita Pardubice)

Prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc. (Univerzita Pardubice)

Doc. PhDr. Růžena Váňová, CSc. (Filosofická fakulta University Karlovy v Praze)

Doc. Mgr. Jaroslav Šebek, Ph.D. (Univerzita Karlova v Praze a Akademie věd ČR)

PhDr. Dana Kasperová, Ph.D. (Technická univerzita v Liberci)

Mgr. Magdaléna Šustová (Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Praze)

Mezinárodní redakční rada / International Editorial Board

Prof. PhDr. Jaroslav Pánek, DrSc., dr.h.c. (Historický ústav Akademie věd ČR)

Prof. Dr. Jürgen Oelkers (Emeritus Professor Universität Zürich)

Prof. Dr. András Németh (Eötvös Loránd Tudományegyetem Budapest)

Prof. Dr. Simonetta Polenghi, Ph.D. (Università Cattolica del Sacro Cuore Milano)

Prof. Dr. Andreas Hoffmann-Ocon (Pädagogische Hochschule Zürich)

Prof. Dr. Edvard Protner (Univerza v Mariboru)

Prof. Dr. Eva Matthes (Universität Augsburg)

Prof. Dr. Dr.h.c. Ehrenhard Skiera (Univ. Prof. a.D. Europa-Universität Flensburg)

Prof. PhDr. Blanka Kudláčová, Ph.D. (Trnavská univerzita v Trnavě)

Prof. Dr. Gerald Grimm (Universität Klagenfurt)

Prof. Andreas Fritsch (Deutsche Comenius Gesellschaft)

Dr. Marta Brunelli, Ph.D. (University of Macerata)

Výkonná redaktorka / Executive Editor: Mgr. Ing. Petra Holovková (Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Praze)

Vydavatel / Publisher:

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského

Valdštejnská 20, 118 00 Praha 1, www.npmk.cz

IČ 61387169

ISSN 2336-680X

Časopis Historia scholastica vychází 2x ročně.

Toto číslo vyšlo 31. prosince 2016.

Obsah

ÚVODNÍK Tomáš KASPER Markéta PÁNKOVÁ	1
Střední vojenské školství v Československu po roce 1948 Tomáš JIRÁNEK	2
Inspektor Gustav Werner a jeho vliv na fungování českých středních škol v Protektorátu Čechy a Morava Magdaléna ŠUSTOVÁ	15
DISKUSE: Antinomie totality a diskurs československé marxistické pedagogiky: touha po jednotě a touha po moci Martin STROUHAL	26
Diskurs o modernizaci výuky a školy v podmínkách totalitární společnosti (na příkladu FF UK v Praze po r. 1968 v normalizačním režimu) Jaroslav KOŤA	36
Československá pedagogická psychologie ve službách socialistické pedagogiky. Richard JEDLIČKA	42
VARIA: Evropská migrační krize a její historické kořeny. Jaroslav PÁNEK	57
REPORT: Mezinárodní vědecká konference „Humanita jako základní hodnota výchovy a vzdělávání. Od Komenského nápravy věcí lidských k pedagogům, vychovatelům - humanistům v dramatických událostech 20. století“. Magdaléna ŠUSTOVÁ	71

REPORT:

73

Medzinárodné sympóziium *Kontinentálna „pedagogika“ – jej problémy a výzvy v historickej a filozofickej optike*, Smolenický zámok, 17. – 18. október 2016.

Blanka KUDLÁČOVÁ, Andrej RAJSKÝ

RECENZE:

76

Kudláčová, Blanka (ed.): *Pedagogické myslenie, školstvo a vzdelávanie na Slovensku v rokoch 1918-1945*. Trnava 2016, 413 s.

Tomáš KASPER

RECENZE:

Kudláčová, Blanka (ed.): Pedagogické myslenie, školstvo a vzdelávanie na Slovensku v rokoch 1918-1945. Trnava 2016, 413 s.

ISBN 978-80-8082-955-1.

Tomáš KASPER^a

^aTechnická univerzita v Liberci, Liberec, Česká republika

Kolektivní monografie *Pedagogické myslenie, školstvo a vzdelávanie na Slovensku v rokoch 1918-1945* je zaměřena, jak již poukazuje název, na tři oblasti – dějiny pedagogického myšlení, dějiny školství a dějiny vzdělávání na Slovensku v letech 1918-1945. Dále publikace zahrnuje oblast dějin výchovy a osvěty (lidovýchovy). Jak tematické, tak časové vymezení publikace je velmi široké. Přesto se autorům podařilo rozvrhnout kolektivní monografii velmi provázaně a kniha vytváří jasný celek.

První část kolektivní monografie je věnována historicko-pedagogickým metodologickým východiskům při výzkumu daného tématu (Kudláčová). Dále zasazuje téma do širšího společensko-politického a historického kontextu (Jašek) a analyzuje ideová a filozofická východiska tehdejšího politického a společenského myšlení (Rajský). Jedná se z hlediska řešeného tématu o zásadní kapitoly, které poukazují na složitost řešené problematiky, neboť před autory stál složitý úkol – měli zpracovat danou tematiku, jak v období svobodného demokratického republikánského československého státu, tak i v období totalitního a ideologicky pevně sevřeného Slovenského státu, který svoji existenci spojil s velmi těžkým obdobím – s druhou světovou válkou. Autoři na danou skutečnost poukazují a v úvodních kapitolách ukazují rozporuplnost „svobodného“ rozvoje slovenského školství pod tíhou velmi nebezpečné ideologie a v rámci totalitární moci Slovenského státu, který si byl vědom „síly a moci“ výchovy a vzdělávání.

Podobně jako školství za první republiky nutno číst v jistých rámcích – snahy o demokratizaci společnosti a její důraz na samostatnost občana, řešení sociální otázky, celková modernizace společnosti; podobně jako druhou republiku interpretujeme jako krátké období rychlé ztráty demokratických principů pomalu, pracně, nejednoduše budovaných v období první republiky, pak období po roce 1939 na Slovensku, období Slovenského státu, představuje etapu nejtěžší – skutečnost národní trpké „prohry“ a propadu do totalitárního státu. V takto vymezeném prostoru nutno číst i kolektivní monografii slovenských autorů, kteří se s danými úskalími vyrovnávají v jednotlivých kapitolách.

Druhá část publikace zaměřuje pozornost na východiska a analýzu diskuse pedagogického myšlení na Slovensku v meziválečném období. Druhá část obsahuje hned několik kapitol, které přináší nové výsledky základního výzkumu. Zmíňme zejména přehledovou kapitolu k vývoji pedagogiky jako vědy na Slovensku (Kudláčová), či kapitolu přinášející analýzu ohlasu světových pedagogických proudů v meziválečné slovenské pedagogické diskusi (Krankus). Ale i další kapitoly druhé části jsou pro čtenáře významné - rekonstrukce pedagogických východisek J. Čečetky (Wiesenganger), pohled na konstituování speciálně pedagogické teorie i praxe (Lechta), pohled na reformně pedagogické meziválečné snahy na Slovensku (Lukáč), či přehledová kapitola informující o nabídce tehdejších pedagogických časopisů na Slovensku (Lopatková).

Třetí část kolektivní monografie zaměřuje pozornost v první rovině na otázky školského systému na Slovensku. V této části se čtenář hlouběji seznámí s problematikou vývoje slovenského školství obecně (Kázmerová), s problematikou vzdělávání učitelů (Štulrajterová), s otázkami vývoje vysokého školství na Slovensku (Slezáková), ale i s oblastmi vzdělávání národnostních menšin (Gašparovičová), katolického školství (Cipár), s personální a jazykovou otázkou v slovenském školství (Zacharová), či s otázkami vzdělávání dívek (Kičková). Druhou rovinu třetí části představuje analýza osvětové činnosti a výchovy v mimoškolní oblasti (Lenčo, Marks) a bez pozornosti nezůstala rovněž sociálně pedagogická problematika daného období na Slovensku (Šuhajdová).

Celkově můžeme zhodnotit, že se po dlouhé časové odmlce podařilo slovenskému kolektivu autorů vrátit téma historicko-pedagogické analýzy do centra pedagogické odborné diskuse. Kniha je důkazem odborného odhodlání hlavní editorky a autorky kapitol Blanky Kudláčové, ale i dokladem významu základního výzkumu v oblasti pedagogických věd. Jak publikace ukazuje, je pro utváření současné odborné pedagogické diskuse stěžejní, aby byly rekonstruovány jak hlavní směry utváření pedagogické diskuse v meziválečném období, které bylo z velké části i na Slovensku obdobím svobodného rozvoje pedagogického myšlení. Publikace dobře dokladuje, jak komplikované bylo utváření pedagogické diskuse na území Slovenska, jaké vlivy sehrávaly v jejím formování důležitou roli. Publikace je doporučena ke studiu nejen odborníkům z oboru pedagogika, ale i doktorandům a studentům magisterských studijních programů, aby lépe nahlédli specifika utváření slovenské pedagogiky, ale i školství, výchovy a osvěty.